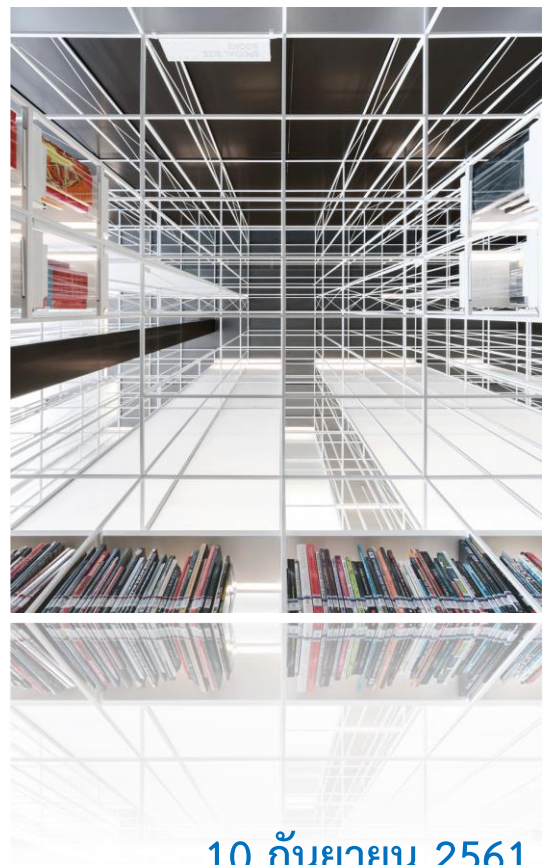

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
งานจ้างที่ปรึกษาประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่า
ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ปีงบประมาณ 2561

10 กันยายน 2561

บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (ศสب.) ได้ดำเนินการปรับบทบาทภารกิจ และขอจัดตั้งเป็น “สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)” โดยมีเป้าหมายในการสนับสนุนรัฐบาล ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture and High Value Services) ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 โดยเน้นบทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทย สนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาด้านการออกแบบสินค้าและบริการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) รวมทั้งมุ่งเน้นการออกแบบให้เกิดมูลค่าสูงสุด เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสังคม ซึ่งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2560 ได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. .... และเห็นชอบให้โอนภารกิจด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นภารกิจของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

บทบาทใหม่ที่สำคัญประการหนึ่งของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) หรือ ศสส. คือ การเป็นแหล่งบ่มเพาะธุรกิจสร้างสรรค์ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญของประเทศในด้านการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์และธุรกิจได้รับการบ่มเพาะด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์จากแหล่งบ่มเพาะธุรกิจสร้างสรรค์ เกิดวิสาหกิจเริ่มต้น (Startups) และการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ สร้างรายได้แก่ภาคธุรกิจตลอดจนเพิ่มมูลค่าให้กับภาคอุตสาหกรรมจากการออกแบบได้ รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ธุรกิจสร้างสรรค์ Start-ups และผู้ประกอบการใหม่ที่ได้รับการพัฒนา สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาธุรกิจและยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณ 2561 ศสส. จะเริ่มดำเนินการตามภารกิจใหม่ดังกล่าว

ดังนั้น ศสส. จึงได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อการวางแผนและพัฒนาในเชิงการบริหารจัดการไว้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่เป็นไปโดยสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งเพื่อเป็นการประเมินความคุ้มค่าของการดำเนินงานทั้งในมิติเชิงเศรษฐกิจและสังคมโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์และผลกระทบเป็นสำคัญประกอบด้วยการประเมิน 3 ส่วน ได้แก่

- 1) การประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าขององค์กรตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนด ทั้งในมิติของผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบเชิงสังคม
- 2) การประเมินประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการได้รับจากการพัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดย ศสส.
- 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการให้บริการในด้านดังกล่าว สำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินการของ ศสส.

การประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าขององค์กรตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนด ทั้งในมิติของผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบเชิงสังคม

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานของ ศสพ. ปีงบประมาณ 2561 ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญของ ศสพ. ทริสได้แบ่งการสำรวจเพื่อใช้ประเมินทั้งในด้านผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงานของ ศสพ. ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยผลที่ได้จากการสำรวจ ในมิติต่างๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานของ ศสพ. ตามเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญของ ศสพ. ในมิติเชิงเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัดหลักซึ่งมีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้ทั้ง 2 ตัวชี้วัดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานของ ศสพ. ตามเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญของ ศสพ.

ลำดับที่	ชื่อตัวชี้วัด	รายละเอียด	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
1	SMEs ธุรกิจสร้างสรรค์ และผู้ประกอบการรายใหม่ มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 26 ต่อปี ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัดย่อย				
	1.1 ผู้ประกอบการ SMEs ธุรกิจสร้างสรรค์ วิสาหกิจเริ่มต้น และผู้ประกอบการใหม่มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น	ผู้ประกอบการสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับฐานรายได้เดิมก่อนได้รับการพัฒนาศักยภาพ	ร้อยละ 26	ร้อยละ 31.16	✓ สูงกว่าเป้าหมาย
	1.2 ร้อยละของผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์รายใหม่ที่เพิ่มขึ้น	จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์รายใหม่จาก 3 เรื่อง ดังนี้ จำนวนการจดทะเบียนบริษัทใหม่ จำนวนสินค้าและบริการใหม่ จำนวนตราสัญลักษณ์ (Brand) ใหม่ ซึ่งจะไม่นับจำนวนซ้ำ	ร้อยละ 10	ร้อยละ 34.20	✓ สูงกว่าเป้าหมาย
2	SMEs ธุรกิจสร้างสรรค์ฯ ได้รับโอกาสทางธุรกิจ เกิดธุรกรรมทางธุรกิจ	การเกิดธุรกรรม หมายถึง ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมความรู้และโอกาสทางธุรกิจได้รับ 1) การสั่งซื้อ 2) สั่งจอง 3) สั่งจ้างให้ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากลูกค้าหรือผู้รับบริการทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงธุรกรรมที่ทำผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์	5 รายการ/ปี	115 รายการ	✓ สูงกว่าเป้าหมาย

2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานของ ศสพ. ในมิติของผลกระทบเชิงสังคม สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานของ ศสพ. ในมิติของผลกระทบเชิงสังคม ทริสได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามถึงความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่เกิดขึ้นต่อตนเองและภาพรวมในมิติด้านสังคม เพื่อนำมาประมวลผลเป็นมูลค่า/ผลกระทบทางสังคม โดยมีประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

(1) ด้านจำนวนการจ้างงานของธุรกิจ ผลจากเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่จัดโดย ศสบ. พบว่าธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างสามารถก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 7,535 อัตรา

(2) การนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม มาถ่ายทอดแก่บุคลากรในธุรกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน (ร้อยละ 36.99) มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม มาถ่ายทอดแก่บุคลากรในธุรกิจ โดยองค์ความรู้ที่นำมาถ่ายทอดแก่บุคลากรในธุรกิจได้แก่

- องค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนำไปพัฒนาไปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

- องค์ความรู้ด้านแนวโน้มทางการตลาดใหม่ (Trend) เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

- องค์ความรู้ด้านบริหาร Brand เพื่อพัฒนาให้ Brand เป็นที่ยอมรับในตลาดและเพิ่มมูลค่าของ Brand

- องค์ความรู้ด้านการบริหารธุรกิจเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการใหม่

- องค์ความรู้ด้านการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการตลาดของธุรกิจ

(3) องค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม มาประยุกต์กับธุรกิจของท่านในด้านการรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 คน (ร้อยละ 10.68) ที่ได้นำองค์ความรู้มาประยุกต์กับธุรกิจในการรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) โดยการรับผิดชอบต่อสังคมที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่

- ลด/ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยองค์ความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การลดการใช้วัสดุที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลาสติก เป็นต้น และการเลือกใช้วัสดุ/วัตถุดิบที่ไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุจากธรรมชาติ เป็นต้น

- ลดการใช้วัตถุดิบ (Raw Material)/เชื้อเพลิง/แรงงาน ในการผลิตสินค้า/บริการ

- ลดปริมาณของเสียจากกระบวนการผลิตสินค้า/บริการ

- ยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชน โดยการเลือกใช้วัสดุที่มีในชุมชน

- เพิ่มคุณภาพชีวิตของบุคลากรของธุรกิจ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่จัดโดย ศสบ. ให้แก่บุคลากรของธุรกิจ

การประเมินประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการได้รับจากการพัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดย ศสบ.

ผลประเมินความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 365 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับคะแนน 2.36 เทียบเท่ากับร้อยละ 83.60 หรือกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าได้รับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครั้งนี้มากกว่าที่คาดหวัง

ตารางที่ 2 การแปลผลระดับความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในภาพรวมเป็นร้อยละ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ 2018	ระดับคะแนน		
	ประเด็น	ความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์	ร้อยละ
	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อประโยชน์โดยเฉลี่ย	2.36	83.60

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการให้บริการในด้านดังกล่าว สำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินการของ ศสข.

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์รุ่นใหม่ และมีสมรรถนะสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0

- 1) ควรมีการวิเคราะห์และเชื่อมโยงนโยบายของภาครัฐกับเป้าหมายการพัฒนาผู้ประกอบการ เพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ที่มีคุณภาพ สามารถเปิดธุรกิจและดำเนินกิจการให้อยู่รอดได้
- 2) ควรจัดทำแผนแม่บท หรือแผนงานระยะยาวในการสร้างผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์
- 3) การติดตามประเมินผลสำเร็จของการประกอบกิจการควรมีการลงพื้นที่พร้อมกับให้คำปรึกษาแนะนำทิศทาง (Trend) ใหม่ ๆ ของตลาด หรือเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ ซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าขององค์กรที่มีการติดตามผลภายหลังประกอบการเข้าอบรมเพียง 6 เดือน – 1 ปีเท่านั้น โดยการติดตามผู้ที่อบรมผ่านโครงการฯ ไปแล้วย้อนหลัง 3-5 ปี ว่ามีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบใด มีความต้องการความช่วยเหลือด้านความรู้และทักษะในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่อย่างไรบ้าง จากนั้นจึงนำมาจัดเป็นหลักสูตรอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ อันจะส่งผลให้ธุรกิจของผู้ประกอบการที่ดำเนินการอยู่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาเนื้อหา หลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของความสำเร็จในการสร้างผู้ประกอบการ

- 1) ควรมีการสำรวจต้องการการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เข้าอบรม ก่อนการจัดหลักสูตรอบรม
- 2) ควรมีการทดสอบวัดระดับความรู้ของผู้เข้าอบรมก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อจำแนกระดับความรู้ และจัดกลุ่มให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เข้าอบรม การคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมโครงการควรคัดเลือกบุคคลที่มีความตั้งใจจริงที่จะจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้มีการแข่งขันประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์สูงสุด
- 3) ควรจัดระดับความยาก-ง่ายของหลักสูตรแยกตามความรู้พื้นฐานของผู้เข้าอบรม เช่น สำหรับผู้เข้าอบรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาแล้ว ควรให้เรียนในหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติมากกว่าการเรียนทฤษฎี เน้นการเรียนจากตัวอย่างให้เห็นจริง หรือแบ่งหลักสูตรเป็น ระดับ Basic ระดับ Advance เป็นต้น
- 4) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย และเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Tailor-made) สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการให้มากยิ่งขึ้น

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ

1) พัฒนาการประชาสัมพันธ์โครงการ และช่องทางการรับสมัครให้มีความหลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จริง เช่น ให้แต่ละศูนย์/ภาค ค้นหา และคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ (Potential) โดยเน้นดำเนินการเชิงรุกให้มากขึ้น ไม่รอให้ผู้สมัครมาสมัครเพียงอย่างเดียว

2) การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่เป็นรูปธรรม ให้มีกิจกรรมและช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ประกอบการรุ่นหลังๆ ได้ รวมถึง ศสب.ควรวจัดฐานข้อมูล (Database) ของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงผู้ประกอบการรายอื่นๆ ที่สามารถจะนำไปต่อยอดทางธุรกิจหรือจัดตั้งเป็นเครือข่ายทางธุรกิจต่อไป

3) จัดให้มีโครงการ/กิจกรรม/งานเทศกาลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับแบรนด์สินค้าและบริการของผู้ประกอบการที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เพื่อเป็นเวทีให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ได้นำเสนอแนวความคิด/ผลิตภัณฑ์/หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและช่วยโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของ ศสบ.